

BIP - Nadbużański Oddział Straży Granicznej

Źródło:

<http://bip.nadbuzanski.strazgraniczna.pl/s06/historia-integracja-eur/11619,Nadbuzanski-Oddzial-Strazy-Granicznej-w-Chełmie-im-27-Wołyńskiej-Dywizji-Armii-K.html>

Wygenerowano: Wtorek, 20 lutego 2018, 02:55

Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie im. 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej

---

Zmiany polityczne jakie zaszły w Polsce i Europie po 1989 roku spowodowały głęboką reformę polskiego systemu ochrony granic. Pomimo, iż kraj nasz pozostał w tych samych granicach to jednak zmienili się prawie wszyscy jego sąsiedzi. W porównaniu do okresu Polski Ludowej gdzie mieliśmy tylko trzech sąsiadów ZSSR, Czechosłowację i NRD po upadku komunizmu w Europie oraz rozpadzie ZSRR pojawiły się nowe państwa.

Od tego momentu Polska graniczyła z siedmioma krajami: Rosją - 209,7 km, Litwą - 102,4 km, Białorusią - 407,5 km, Ukrainą - 526,4 km, Słowacją - 532,7 km, Czechami - 785,8 km i Republiką Federalną Niemiec - 461,2 km. Straż Graniczna od samego momentu jej powołania - nim do końca doprowadziła budowę swych struktur i wypracowała odpowiednio skuteczne metody działania - stanęła wobec niespotykanych do tej pory na tak szeroką skalę przestępstw granicznych. Najtrudniejsza sytuacja była wówczas na granicy wschodniej. Rosnąca przestępczość graniczna także ta o charakterze międzynarodowych powiązań mafijnych a także fala nielegalnej migracji z krajów byłego ZSSR na Zachód oraz masowy przemyt alkoholu i papierosów stały się najważniejszymi problemami z którymi musiała zmierzyć się Straż Graniczna. Samo patrolowanie granicy stało się metodą dalece niewystarczającą, bez działań operacyjnych, pozwalających na głębokie rozpracowanie grup przestępczych. Dlatego też został opracowany długofalowy plan wzmocnienia ochrony wschodniej granicy godzący możliwości finansowe z priorytetowym wymogiem zapewnienia bezpieczeństwa. Do zabezpieczenia wschodniej granicy Polski kierowany był w pierwszej kolejności nowoczesny sprzęt, jaki trafiał do formacji. Tutaj też przekazano największe środki inwestycyjne przeznaczone na rozbudowę sieci strażnic.

Historia naszego Oddziału rozpoczęła się 30 kwietnia 1991 roku, kiedy to Komendant Główny Straży Granicznej na podstawie art. 6 w związku z art. 5 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej zarządzeniem nr 019/Org. polecił zorganizować Oddział Straży Granicznej w Chełmie. Powierzył NOSG do ochrony odcinek granicy państwowej od znaku granicznego nr 677 wyłącznie do znaku granicznego nr 1346 włącznie o długości 457 km 640 m.

Organizacja Straży Granicznej została zakończona przed ustawowo określonym terminem. Zgodnie z zarządzeniem numer 47/91 Ministra Spraw Wewnętrznych Henryka Majewskiego z dnia 15 maja 1991r. zostały rozformowane Wojska Ochrony Pogranicza, zaś od 16 maja 1991r. Straż Graniczna przejęła ochronę granicy państwowej RP i kontrolę ruchu granicznego. **Dzień 16 maja został ustanowiony Dniem Straży Granicznej.**

Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie powstał w wyniku rozwiązania Nadbużańskiego Batalionu Wojsk Ochrony Pogranicza, który sformowano na bazie Nadbużańskiej Brygady WOP na podstawie rozkazu DWOP nr 03 z 31.07.1989. Podlegał on Bieszczadzkiej Brygadzie WOP w Przemyślu. Lewy odcinek Nadbużańskiej Brygady wraz ze strażnikami Janów Podlaski, Terespol i Sławatycze przekazano Mazurskiej Brygadzie WOP w Białymstoku. Brygada ta przejęła również GPK Terespol – Kukuryki. GPK Dorohusk podporządkowano Bieszczadzkiej Brygadzie WOP w Przemyślu.

W dniu 30 października 1989 roku na placu alarmowym jednostki odbyło się uroczyste pożegnanie żołnierzy ze sztandarem rozformowanej Nadbużańskiej Brygady. Dowódcą Nadbużańskiego Batalionu został płk Henryk Makowski. Pełnił tę funkcję niespełna dwa lata bowiem Nadbużański Batalion rozformowano 15 maja 1991 roku. Na jego bazie sformowano Nadbużański Oddział Straży Granicznej, który przejął odcinek i zadania związane z jego ochroną. Dnia 11 kwietnia 1991 roku ppłk dypl. Józef Biedroń został powołany pierwszym Komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Nadbużańskiemu Oddziałowi Straży Granicznej na podstawie decyzji Komendanta Głównego Straży Granicznej nr 1 z dnia 18 września 1991 roku został nadany sztandar i imię **„27. Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej”**.

Rozpoczynając uroczystość 22 września 1991 roku w Dorohusku, Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej ppłk dypl. Józef Biedroń złożył Komendantowi Głównemu Straży Granicznej meldunek o gotowości zgrupowania NOSG do uroczystości nadania sztandaru i imienia 27. Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej Nadbużańskiemu Oddziałowi Straży Granicznej w Chełmie.

Porucznik w st. spocz. Tadeusz Persz ps. „Głaz” sztandar przekazał Komendantowi Głównemu Straży Granicznej płk. prof. dr. hab. Markowi Lisieckiemu. Następnie sztandar ucałowany przez Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej ppłk. dypl. Józefa Biedronia stał się oficjalnym sztandarem Oddziału.

W dniu 29 września 1991 roku w Wytyczynie odbyło się przekazanie Pomnika – Kopca chwały żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza Straży Granicznej – sukcesorze tradycji KOP-u. Monument wzniesiony został w 1989 roku na 50-lecie bitwy pod Wytycznym. Stanowił go wysoki kopiec metalowym krzyżem, a obok mogiły z 14 płyt z nazwiskami i dalej groby bezimiennie. Spoczywają tam Ci, którzy zginęli walcząc o wolność i nienaruszalność granic..

W początkach formowania się Nadbużańskiego Oddziału SG swój znaczący wkład miało chełmskie środowisko Żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. Kombatanci zapraszani są na wszelkie patriotyczne uroczystości organizowane przez Nasz Oddział. Współpraca zaowocowała odbudową cmentarza parafialnego w Zasmykach, uznanego później za cmentarz wojenny 27. WDP AK.

Bardzo ważnym momentem z życia Oddziału było wejście Polski do Unii Europejskiej oraz przystąpienie naszego kraju do Układu z Schengen. Nadbużański Oddział Straży Granicznej poprzez realizację pro-

gramu dostosowania SG do standardów Schengen przygotowywał się na przystąpienie do Układu i przejście obowiązku ochrony zewnętrznej granicy strefy. W ramach realizacji II etapu tego programu w dniu 15 kwietnia 2002 roku zreorganizowano Komendę Oddziału. Z kolei w ramach III etapu z dnia 15 października, pilotażowo - zreorganizowano graniczne jednostki organizacyjne SG w Terespolu. Zlikwidowano odrębną strażnicę SG i połączono ją z miejscową graniczną placówką kontrolną SG. Nowo utworzona graniczna jednostka organizacyjna pod nazwą „graniczna placówka kontrolna SG w Terespolu”. Z końcem 2002 roku został zakończony III etap reorganizacji Straży Granicznej, w ramach którego połączono wszystkie graniczne placówki kontrolne z wytypowanymi strażnikami SG. Nowo powstałe GPK przejęły zadania dotychczasowych strażnic. W związku z powyższym działalność w roku 2003 NOSG rozpoczęła siłami 5 GPK i 10 strażnic.

W tym samym roku wprowadzone zostały wizy dla obywateli Rosji, Ukrainy i Białorusi. Spowodowało to drastyczny spadek w ruchu granicznym. W ciągu pierwszej doby po wprowadzeniu obowiązku wizowego z przejść granicznych obsługiwanych przez Oddział skorzystało o połowę mniej podróżnych niż w okresie ruchu bezwizowego

Podstawę prawną do zniesienia z dniem 21 grudnia 2007 r. kontroli osób na granicach wewnętrznych lądowych i morskich, a z dniem 30 marca 2008 r. także na granicach powietrznych, stanowi Decyzja Rady z dnia 6 grudnia 2007 r.

Od momentu powstania Straży Granicznej zakres jej zadań był systematycznie rozszerzany o uprawnienia o charakterze policyjnym, związane ze zwalczaniem szeroko rozumianej przestępczości granicznej. W dniu wejścia Polski do Unii Europejskiej Nadbużański Oddział Straży Granicznej był w pełni przygotowany do podjęcia zadań w ochronie części zewnętrznych granic Unii Europejskiej oraz współpracy z formacjami granicznymi Unii Europejskiej i „Schengen”.

Nadbużański Oddział Straży Granicznej ochrania granicę państwową z Republiką Białorusi i Ukrainą o łącznej długości odcinka 467 km 570 m, w tym z Republiką Białorusi - 171 km 310 m i z Ukrainą 296 km 260 m.

Dziś Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie to największy oddział SG w Polsce. Strzeże już nie tylko granic Rzeczypospolitej Polskiej lecz także granicy zewnętrznej Unii Europejskiej i Strefy Schengen czyli obszaru, na którym zniesiona została kontrola graniczna na granicach wewnętrznych oraz stosowane są ściśle określone jednolite zasady dotyczące kontroli na granicach zewnętrznych. Jesteśmy gwarantem bezpieczeństwa dla obywateli Unii Europejskiej przed przedostaniem się do Europy osób, których pobyt mógłby stanowić zagrożenie dla jej bezpieczeństwa i obronności. To na barkach funkcjonariuszy m.in. naszego oddziału spoczywa odpowiedzialność za przestrzeganie ładu i porządku osób przekraczających granicę. Z czasów kiedy granicę wschodnią Polski chroniono przy pomocy zasiek z drutów

i prowizorycznych drewnianych wież obserwacyjnych oraz patroli wyposażonych w motory WSK dziś nie pozostało już nic. Obecny system ochrony granicy państwowej wyposażony jest w najnowsze techniki informatyczne i teleinformatyczne. Do ochrony granicy wykorzystywane są pojazdy obserwacyjne, wyposażone w nowoczesne kamery termowizyjne umożliwiające prowadzenie obserwacji nocą. Pojazdy te stanowią mobilne centra przeznaczone do patrolowania terenu, oraz wykrywania i rozpoznawania obiektów. Do patrolowania granicy państwowej używa się dzisiaj motocykli KTM, Quadów marki Honda i Polaris. Zimą w szczególnie trudnych warunkach terenowych Straż Graniczna pełni służbę przy pomocy

nart i skuterów śnieżnych. Do patrolowania odcinka granicy wykorzystywany jest również śmigłowiec Kania oraz samolot Wilga.

Nadbużański Oddział Straży Granicznej z chwilą utworzenia realizował zadania siłami 8 strażnic i 4 granicznych placówek kontrolnych, co powodowało, że każda strażnica średnio ochraniała około 60 km granicy. Obecnie w NOSG funkcjonuje 20 Placówek Straży Granicznej i 12 przejść granicznych w tym 7 drogowych, 4 kolejowe i 1 lotnicze. Średnia długość ochranianego odcinka granicy państwowej przez jedną placówkę wynosi 18 km.

NASZ PATRON

27. Wołyńska Dywizja Piechoty Armii Krajowej, jest patronem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie. Została ona utworzona 15 stycznia 1944 roku na skutek zbliżania się Frontu Wschodniego. W wyniku tego nastąpiła mobilizacja wszystkich sił zbrojnych Okręgu AK Wołyń i koncentracja ich w zachodniej części Wołynia. Celem powołania 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej było podjęcie otwartej walki z cofającymi się Niemcami oraz obrona polskiej ludności przed bandami UPA. W lutym 1944 roku Komenda Główna AK powierzyła obowiązki dowódcy 27. WDP AK majorowi (ppłk.) dypl. "Oliwie" - Janowi Wojciechowi Kiwerskiemu. Organizacja dywizji podzielona została na dwa zgrupowania:

1. Pod Kowlem "Gromada" dowodzona przez - majora "Kowala" - Jana Szatowskiego;
2. Pod Włodzimierzem Wołyńskim "Osnowa" dowodzona przez - kapitana "Gardę" - Kazimierza Rzanaika.

W końcu marca 1944 roku podstawowe siły dywizji stanowiło dziewięć batalionów piechoty i dwa szwadrony kawalerii (zwiad taktyczny), wspomagane szeregiem samodzielnych i pomocniczych pododdziałów - łącznie około 6,5 tysiąca uzbrojonych ludzi. Walki z Niemcami na Wołyniu rozpoczęły się w styczniu 1944 roku, kiedy zaatakowali oni tereny opanowane przez oddziały polskie broniące własnej bazy operacyjnej. Prowadzono równocześnie uporczywe walki z oddziałami UPA, zagrażającymi ludności polskiej oraz ograniczającymi swobodę polskiego działania przeciwko Niemcom. W czerwcu 1944 roku 27. Wołyńska DP AK przeszła Bug w rejonie na północ od Włodawy, przechodząc na Ziemię Lubelską. Decyzją Komendy Okręgu AK Lublin oddziały 27. WDP AK zostały skierowane do rejonu Ostrowa Lubelskiego na skraju lasów Parczewskich. Tutaj dołączyły do niej grupy partyzantów polskich. Największa z nich była dowodzona przez porucznika (kapitana) "Jastrzębia" - Władysława Czermińskiego. Od 23 lipca 1944 roku do Lubartowa wkroczyły wojska radzieckie. W dwa dni później 25 lipca 1944 roku wieczorem podstępnie otoczona przez oddziały radzieckie 27. Wołyńska Dywizja Piechoty Armii Krajowej została zmuszona złożyć broń. Miało to miejsce w Skrobowie pod Lubartowem. Tam zakończył się szlak bojowy 27. Wołyńskiej DPAK.

Metryczka

Data publikacji 07.11.2017
Data modyfikacji 13.11.2017
[Rejestr zmian](#)

Podmiot udostępniający informację:
Straż Graniczna

Osoba wytwarzająca/odpowiadająca za informację:

Tomasz Pawężka

Osoba udostępniająca informację:
Elżbieta Poremska WKD

Osoba modyfikująca informację:
Elżbieta Poremska